

ประโยค ป.ธ./บ.ศ. ๑-๒

วิชาไวยากรณ์ (สมาส-ตัทธิต) ครั้งที่ ๔

โครงการอบรมบาลี(ออนไลน์) ก่อนสอบสนามหลวง ประจำปี ๒๕๖๘

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๘

๑. ศัพท์เช่นไร เรียกว่าศัพท์สมาส ฯ และเป็นประโยชน์แก่บาลีภาษาอย่างไร ฯ ว่าโดยกิจ มีกี่อย่าง อะไรบ้าง ฯ ว่าโดยชื่อมีเท่าไร อะไรบ้าง ฯ
๒. สมาสเช่นไรเรียกว่า กัมมชารยสมาส มีกี่อย่าง อะไรบ้าง แต่ละอย่างท่านกำหนดแปลไว้อย่างไร ฯ
๓. สมาสที่มีสังขยาอยู่หน้า ตัวประธานอยู่หลัง เรียกว่าสมาส ฯ อะไรมีเท่าไร อะไรบ้าง จงยกตัวอย่างมาดู ฯ สมาสที่เรียกว่า อัพยยีกาวสมาส นั้น เป็นเช่นไร ฯ มีเท่าไร อะไรบ้าง ฯ มีอะไรเป็นเครื่องกำหนด ฯ จงยกตัวอย่างมาดู ฯ
๔. สมาสเช่นไร เรียกว่า พหุพพิหิ ฯ แบ่งเป็นกี่อย่าง อะไรบ้าง ฯ
๕. ทวันทวสมาส ต่างจากทิกุสมาสอย่างไร ยกตัวอย่างมาดู ฯ
๖. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า ตัทธิต ฯ โดยย่อมีเท่าไร อะไรบ้าง ฯ และโดยพิสดารมีเท่าไร มีปัจจัยกัตัว อะไรบ้าง ฯ
๗. กาวตัทธิต มีปัจจัยกัตัว อะไรบ้าง ฯ อัพยยตัทธิต มีปัจจัยกัตัว ฯ อะไรบ้าง ฯ นิยมลงในศัพท์พวกไหน ยกตัวอย่างมาดู ฯ

อ่านคำอธิบายซ้ำๆ ทำความเข้าใจฝึกทักษะการแปลธรรมบท

- ค ปัจจัย คุมพากย์ ประโยค กัมมวจาก มี** **ค** วา ปัจจัย ขยายบทประธาน มี อนุต, มาน ปัจจัย ขยายบทประธาน ให้แปล กิริยาในระหว่าง **ค**วา ปัจจัย **อนุต, มาน** ปัจจัยก่อน แล้วจึงแปลบท “ตติยวิภักติ (อัน)” หลังอนุต, มาน ปัจจัย
- (ตยา) อิเม เต ภิกขุ อากจฺจนฺตา **ท**ิฏฐา. ๑/๓๖
  - ก็ ปน โส (จกฺขุปาลตฺเถโร) ตุมฺहेหิ มาเรฺนโต **ท**ิฏฐุ. ๑/๑๘
  - (อัย ปุริโส) กปโณ^{คนกำพร้า} วีย (หฺตุว) ปิโสตฺถิ^{ท่อนค้าเก่า} นินาเสตฺวา ฆตฺทวิถิยฺ ภติ^{การรับจ้าง} กตฺวา ชีวนฺโต **ม**ยา อิมินา นาม อุปาเยน ฉาโค. ๒/๓๒
  - (ตยา) อิเม เต ภิกขุ อากจฺจนฺตา **ท**ิฏฐา. ๑/๓๖
- ค ปัจจัย คุมพากย์ ประโยคกัมมวจาก ไม่มี**กิริยาในระหว่างขยายประธาน แต่..มีบทวิเสสนะๆ ขยาย ตติยวิภักติหลายๆ บท ให้แปลบทตติยวิภักติ (อัน) หลังบทประธาน แล้วแปลบทขยายให้หมดก่อน แล้วแปล **ค ปัจจัย คุมพากย์**
- ตุมฺहेหิ ปน มม วจฺนํ อกโรนฺเตหิ ภาริยฺ^{อันหนัก} (กมฺม) กตฺ. ๑/๕๕
  - ยถิ มม ปิตฺรา อตฺตโน สนฺตฺกั^{อันเป็นของมีอยู่} (วตฺถุ) มยฺหํ นินฺยาทิตฺ^{มอบให้แล้ว}. ๒/๒๖